

Carles IV a Girona

En les societats d'antic règim l'arribada de personalitats pertanyents a la família reial comportava l'organització de festes i celebracions, en les quals rivalitzaven totes les ciutats i viles per on havia de transcórrer l'il·lustre seguici. Conseqüentment, les ciutats escollides vivien els mesos previs a la visita en una veritable dèria per procedir al seu embelliment i a l'agencament dels camins més importants. L'efemèride culminava amb la publicació — com en una mena de llegat a la posteritat — d'un opuscle on es descrivia amb força precisió els actes celebrats en aquella avinentesa. Així succeeix en les visites al llarg del segle XVIII i XIX de diversos monarques i governants, la qual cosa culminarà el 1802 amb la vinguda del rei Carles IV i l'edició d'un fulletó de 42 pàgines amb l'expressiu títol "*Gerona festiva y gloriosa en las demostraciones con que recibió y obsequió a los S.S. Reyes Don Carlos IV y Doña Maria Luisa, á los S.S. Principes de Asturias Don Fernando y Dª Maria Antonia de Borbón: En los dias 22, 23, 26 y 27 de Octubre de 1802, en que se dignaron hacerla feliz con su Real presencia al paso para la Plaza de S. Fernando de Figueras, y en su regreso*".

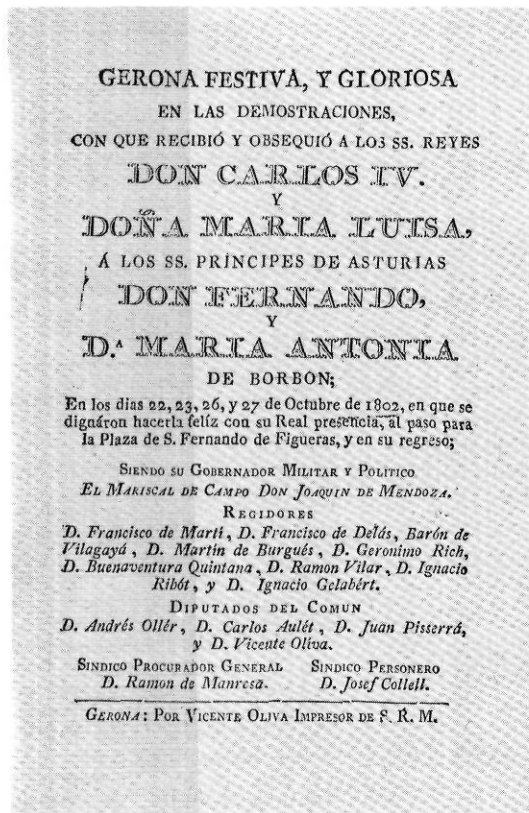
El rebombori inicial

La visita reial a Girona originà de bon començament una frenètica activitat municipal encaminada a l'agencament de la ciutat i a fer agradable l'estada a l'il·lustre hoste. Per un acord de l'Ajuntament de mitjan setembre s'evidencia clarament el desig de quedar bé i de fer una despesa remarcable, per tal de palesar als monarques "*su júbilo, amor y lealtad y para no ridiculizarse, ni singularizarse de lo que con tan justo motivo han hecho otras ciudades subalternas y Pueblos del Principado estaba dispuesto en hazer los correspondientes festejos a los Soberanos para los cuales contaba en que necesitaria por lo menos unas Doce mil libras...*".

Dies abans, l'ambaixada gironina composta pels nobles Francesc de Delàs i Francesc de Martí havien escrit des de Barcelona dient que ja havien saludat al rei en nom de la ciutat. Per fer-se una idea de l'estat de les arque municipals només cal dir que ambdós regidors s'hagueren de pagar el viatge i l'estada — surten de Girona a mitjan agost i el rei els rep al cap d'un mes — de la seva butxaca.

Mentrestant, l'embelliment de la ciutat és el motiu central de la majoria dels acords de l'Ajuntament. En primer terme es repassen tots els voladissos i s'enderroquen els que amenacen ruïna, sobretot quan coincideixen amb el recorregut que el rei ha de fer per anar a Figueres. Hom pensa fer-lo entrar per l'anomenat Portal de l'Areny i que segueixi pels carrers d'Abeurdors, plaça del Vi, Ciutadans, plaça de l'Oli, carrer del Forn de la Cúria Reial, Cort Reial, Ballesteries i altres fins arribar al Portal de França, al capdavant de l'actual plaça de Sant Pere i que aleshores menava ja fora muralla cap a Pedret i el Pont Major.

Un dels carrers més millorat fou el de l'Argenteria — on es pensava posar algun adorn espectacular —, ja que a més d'enderrocar els voladissos es varen fer de cap i de nou totes les façanes de manera que aquest carrer "*que antes solo presentaba desproporción y lobreguez, ostentó al arribo de los Soberanos el mejor aspecto y hermosura*". Això es va poder aconseguir no sense que abans hi hagués un estira i arronsa entre els veïns — remisos a la despesa — i la Municipalitat. És il·lustratiu que en un ple del 12 de setembre el regidor Ramon Vilar declarà que "*no podia dexar de admirar la lentitud*" amb què els veïns de l'Argenteria agencaven les seves façanes i voladissos. Aquesta obra pública — acompanyada d'una emblanquinada general de les cases — es completava amb la reparació de les precàries i polsoses carreteres d'aleshores. Supervisats per un "Comisario de Caminos" vingut de Madrid, hom es dedica a habilitar decentment el tram de camí reial que cau dins el terme municipal — i això tenim constància que es feu almenys des de Pineda de Mar — i també el camí de Sant Daniel donat que es prepara al rei una jornada de cacera a la Vall.

Opuscle editat amb motiu de la vinguda a Girona de Carles V, l'any 1802.

MÀSCARA REAL.

Adorns i balls

A primers d'octubre, quan la vinguda del rei ja és segura, hom nomena una comissió de festeigs integrada per la noblesa i els gremis, i es procedeix a demanar arreu una aportació econòmica per tal de subvenir a les despeses. D'entre els quaranta-dos gremis i grups que hi col·laboren, destaquen les quantitats aportades pels sabaters (100 lliures), notaris (75 lliures), causídics i sastres — seixanta lliures cadascun — i els teixidors i el capítol de Sant Feliu. Paral·lelament, es fa un repartiment dels allotjaments que caldrà tenir a punt per estatjar la nombrosíssima comitiva que acompanya el rei i es destina la Reial Duana — cantonada plaça del Vi amb carrer dels Ciutadans — per a informació de tots els ciutadans que desitgin saber quins i quants serien els seus hostes.

Finalment, el rei arriba a primera hora de la nit del dia 22 d'octubre, i és rebut per la flor i nata de la societat gironina al Portal de l'Areny: una forta canonada disparada des del fort dels Caputxins i un repic general de campanes anuncia l'arribada oficial de Carles IV i la seva esposa, seguit del rei d'Etrúria i de Godoy, príncep de la pau. Hom els acompanya fins a Casa Carles que ha estat destinada per a estatge dels reis.

A les 9 de la nit es representa una "Màscara Real" — de la qual se'n conserva imprès l'argument — a la plaça del Vi, allusiva al setge de la Força del 1462. Després dels balls i de passejar un "carro triunfal", la funció es clou a un quart d'onze de la nit. L'endemà el rei visita els baluards i forts, i a les 11 la Catedral i després Sant Feliu — on pot admirar el cos incorrupte de sant Narcís —, tot-hora acompanyat d'una gran gentada, música i cants. Mentrestant, l'Ajuntament lliura als Ministres un informe de l'estat de la ciutat, singularment del problema dels aiguats.

A l'opuscle editat amb motiu de la festa es detallen amb precisió els adorns executats a la ciutat: a la plaça de les Cols — actual Rambla — hi havia una galeria imitant marbre, amb escuts de Girona, Catalunya i Aragó i els bustos del príncep i la princesa, tot il·luminat amb torxes i espelmes. Als Quatre Cantons s'havien aixecat dos arcs, a la plaça de Sant Feliu una perspectiva amb un sol i el nom dels reis que degotaven aigua, i des de la plaça de Sant Pere fins al Portal de França, s'hi havia fet una selva i un jardí amb l'arbre genealògic dels monarques.

El migdia del dia 23 els reis marxen cap a Figueres, i retornen a Girona el dia 26 d'octubre a la tarda. Animats per l'èxit de la "Màscara Real" la ciutat els ofereix una "Alegoria de la segona Màscara Real" relativa a la lluita de la ciutat contra el Comte d'Armanyac l'any 1389. Segons es conta en l'esmentat opuscle els gironins "*desahogaban su lealtad, con festivos vivas y aclamaciones: de suerte que de todas partes se oían las repetidas voces de Viva el Rey, Viva la Reyna, Viva el Príncipe, y Viva la Princesa*". Segons el parer

GERONA MDCCCII.

Por VICENTE OLÍVA IMPRESOR DE S. R. M.

Con las Licencias necesarias.

Text de la representació teatral escenificada a la plaça del Vi.

dels regidors, al rei, li va plaure molt la funció ja que tot i plovinejar una mica va aguantar-la sencera des del balcó de Casa Carles. L'endemà, a la una del migdia, la reial comitiva va fer cap a Arenys de Mar, ja de retorn a la Cort.

Un acompanyament molt nombrós

Gràcies a haver-se conservat un immens "Plan de aposentamientos" que amida més d'un metre d'alt i ample, sabem que la comitiva del rei era formada aproximadament per unes vuit-centes persones, d'entre les quals destaquen 26 capellans, 3 confessors, innombrables criats i mossos, cinquanta persones que treballaven a la cuina, metges, apotecaris, perruquers, músics, secretaris, artesans de tota mena, cotxers, quasi quatre-cents soldats i un seguit d'oficis ben curiosos. Hom parla de 9 "chulos" — almenys així ho escriuen — i d'un tal José Tejada que tenia la comesa de "*hacer la partida de trucos a S.M.*"

Per donar una lleugera idea del que significà aquesta arribada de munió de gent per al normal desenvolupament de la ciutat, només cal fer ressò d'un acord de l'Ajuntament que assenyala que durant tota la nit del dia 22 "*fuieron llegando coches y otros carruages, de modo que hasta quasi el amanecer el dia siguiente, no se verificó la completa llegada de toda la Real Comitiva*".

RAMON ALBERCH I FUGUERAS